

مصوبه مزدی ۱۴۰۵ و جهش در حقوق کارگران

شورای عالی کار با افزایش ۶۰ درصدی پایه مزد و رشد مزایای جانبی، تلاشی عملی برای بهبود معیشت و بازگرداندن قدرت خرید از دست رفته طبقه کارگر انجام داد

مصوبه مزدی ۱۴۰۵ در میانه شرایطی پیچیده و آکنده از نااطمینانی های جنگی، با رویکردی متفاوت و واقع بینانه نسبت به معیشت کارگران به تصویب رسید و نشانه ای از چرخش در فهم سیاست گذاری مزدی بود. افزایش ۶۰ درصدی حداقل دستمزد و رشد محسوس برخی مزایا، در کنار پیش بینی امکان ترمیم مزد در میانه سال، تلاشی معنا دار برای جبران عقب ماندگی های انباشته معیشتی تلقی می شود. اکنون این تصمیم در افق اقتصادی کشور به مثابه فرصتی برای تقویت قدرت خرید و بازسازی نسبی رفاه کارگران ارز بایی می شود؛ مشروط بر آنکه ثبات اقتصادی و مهار تورم تداوم یابد.

تصمیم مهم شورای عالی کار

میلیون ها خانوار کارگری کشور در شرایطی بحرانی و نااطمینان، چشم به تعیین دستمزد ۱۴۰۵ دوخته بودند. تا پیش از نهم اسفند، نشست های شورای عالی کار هنوز جدی نشده بود و پیش بینی ها بین ۳۰ تا ۴۵ درصد در نوسان بود. فشارهای معیشتی و افزایش روزافزون هزینه زندگی ایجاب می کرد تصمیمی مؤثر و عاجل گرفته شود تا بخشی از عقب ماندگی قدرت خرید کارگران جبران گردد.

شورای سه جانبه کار در میانه این شرایط، تصمیمی فراتر از انتظار اتخاذ کرد و پایه مزد را به میزان بی سابقه ۶۰ درصد افزایش داد. «علی خدایی»، نماینده کارگری شورا، این افزایش را موفقیتی بزرگ برای دولت، کارگران و کارفرمایان دانست و آن را نشانه ای از درک واقعی دشواری های زندگی کارگران و تلاش برای بازگرداندن بخشی از رفاه از دست رفته تعبیر کرد.

جلسه نهایی شورای عالی کار در روز ۲۴ اسفند و در اوج جنگ برگزار شد و همراهی دولت و کارفرمایان باعث شد علاوه بر افزایش پایه مزد، مزایای دیگر از جمله «حق مسکن کارگری» نیز به طور چشمگیری افزایش یابد. این اقدامات برای خانواده های کارگری امیدی تازه ایجاد کرد و نشان داد حتی در شرایط بحرانی، سیاست های حمایتی مؤثر امکان پذیر است.

خدایی تأکید کرد که «با مدیریت تورم و سیاست های حمایتی دولت، اثرات مثبت افزایش ۶۰ درصدی حداقل مزد در ماه های نخست سال حفظ خواهد شد و قدرت خرید کارگران تضمین می شود». تصمیم تاریخی شورای عالی کار، گامی مهم در جهت بازسازی معیشت طبقه کارگر و کاهش فشارهای اقتصادی است و نشان می دهد با اراده و همکاری سه جانبه، حتی در سخت ترین شرایط می توان رفاه و امید را به جامعه کارگری بازگرداند.

افزایش پلکانی سایر سطوح

پس از تصویب مؤلفه های مزدی حداقل بگیران، شورای عالی کار به بررسی و تصویب افزایش مزد سایر سطوح پرداخت. برای سال ۱۴۰۵، این گروه با رشد ۴۵ درصدی به علاوه مبلغ ثابت ماهانه ۱۵/۵۸۶/۴۷۰ ریال مواجه شدند، به گونه ای که حداقل حقوق روزانه مشمولان طرح طبقه بندی مشاغل و سایر کارگران نباید کمتر از ۵/۵۴۱/۸۵۰ ریال باشد.

اصطلاح «سایر سطوح مزدی» به کارگرانی اطلاق می شود که در ریافتی سال گذشته آن ها بالاتر از حداقل حقوق مصوب شورای عالی کار بوده و معمولاً افزایش حقوقشان کمتر از درصد افزایش حداقل مزد تعیین می شود. محاسبه این افزایش بر اساس فرمولی ترکیبی از درصد افزایش و رقم ثابت ماهانه انجام می گیرد تا تعادل بین سطوح مختلف حقوق برقرار شود و ارتقای تدریجی و منصفانه حقوق ها تضمین شود.

محمد رضا فرزعلیان، عضو کانون هماهنگی شوراهای اسلامی کار تهران، در گفتگو با آتیه نو توضیح داد: «رسالت قانونی شورای عالی کار صرفاً تعیین افزایش حداقل دستمزد است و از نظر قانون، افزایش سایر سطوح مزدی به صورت اجباری برعهده شورا نیست. با این حال، بسیاری از این کارگران مشمول طرح طبقه بندی مشاغل هستند و با مهارت و تجربه کافی می توانند از طریق چانه زنی در کارگاه، سطح مزد خود را تعیین کنند».

افزایش تاریخی حداقل دستمزد

۲۴ اسفند، دو هفته پس از آغاز جنگ تحمیلی، آخرین و سرنوشت سازترین نشست شورای عالی کار برای تعیین دستمزد ۱۴۰۵ برگزار شد. این جلسه با حضور نمایندگان رسمی و مشاوران سه گروه دولت، کارگران و کارفرمایان و با همراهی و تعامل مثبت هر سه طرف، به سرعت به نتیجه مطلوب رسید و افزایش بی سابقه ۶۰ درصدی حداقل دستمزد تصویب شد.

اعضای شورا علاوه بر پایه مزد، مبلغ کمک هزینه مسکن کارگران را به ۳ میلیون تومان افزایش دادند؛ اقدامی که پس از تصویب در هیأت وزیران از سال آینده در فیش حقوقی کارگران اعمال خواهد شد. این در حالی است که کمک هزینه مسکن پیشین تنها ۹۰۰ هزار تومان بود و سال ها تغییر نکرده بود. همچنین، بن خواربار کارگران مانند سال ۱۴۰۴، ۲ میلیون و ۲۰۰ هزار تومان تعیین شد و حق تاهل همچنان ۵۰۰ هزار تومان باقی ماند.

حق اولاد نیز به ازای هر فرزند یک میلیون و ۶۲۵ هزار و ۵۴۸ تومان محاسبه شد و سایر سطوح مزدی به میزان ۴۵ درصد افزایش یافت. کمیته دستمزد هزینه سید

وی در ادامه افزود: «با این حال، شورای عالی کار به عنوان عالی ترین نهاد سه جانبه ناظر بر حقوق کارگران، بر اساس یک سنت جا افتاده، افزایش مزد سایر سطوح را نیز تعیین می کند. در نشست های مزدی ۱۴۰۵، این افزایش به میزان ۴۵ درصد به علاوه رقم ثابت ماهانه در نظر گرفته شد؛ مبلغ ثابت، تقریباً معادل ۱۵ درصد افزایش است که در مجموع نزدیک به همان ۶۰ درصد افزایش حداقل مزد عمل می کند. این ترکیب درصد و رقم ثابت، به نوعی بیانگر افزایش پلکانی و عادلانه حقوق هاست و نقش مهمی در کاهش فاصله بین سطوح مزدی مختلف دارد».

این شیوه، روشی هوشمندانه و متوازن برای تعدیل حقوق کارگران ماهر و سایر سطوح مزدی است که به حفظ عدالت نسبی و پایداری قدرت خرید در شرایط اقتصادی حساس کمک می کند.

حقوق منصفانه کارگران ماهر

محمد رضا فرزعلیان، فعال کارگری و عضو کانون هماهنگی شوراهای اسلامی کار تهران، جزئیات محاسبه دستمزد کارگران مشمول طرح طبقه بندی مشاغل را توضیح داد. بر اساس تبصره ۲ ماده ۳۶ قانون کار، در کارگاه هایی که طرح طبقه بندی مشاغل اجرا می شود، مزد پایه و مزد گروه، ستون فقرات حقوق این کارگران را تشکیل می دهد و دستمزد نهایی بر مبنای ترکیب این دو مؤلفه به علاوه سایر مزایا تعیین می شود. به تفصیل، مزد مبنا شامل مزد شغل یا مزد گروه و مزد پایه برای کارگران با سابقه بیش از یک سال است. مزایا نیز شامل دو بخش تبع شغل و تبع شاغل است که به صورت جداگانه در حکم کارگزینی لحاظ می شود. در نهایت، مجموع مزد مبنا، مزایا و سایر فوق العاده ها پس از کسر کسورات قانونی، رقم نهایی حقوق را شکل می دهد و میزان دریافتی ماهانه کارگران را مشخص می کند. فرزعلیان با تأکید بر اهمیت عدالت در پرداخت حقوق افزود: «در سال های اخیر فاصله میان حقوق متوسط بگیران و حداقل بگیران کاهش یافته است. با

اجرای صحیح قانون و توسعه شمول طرح طبقه بندی در کارگاه های مشمول، کارگران ماهر می توانند به حقوق عادلانه و قانونی خود مطابق دستورالعمل های وزارت کار دست یابند».

این شیوه محاسبه، ضمن تأمین شفافیت و رعایت قوانین کار، تضمین می کند که تجربه و مهارت کارگران در مزد آن ها بازتاب یابد و پرداخت ها به گونه ای منصفانه انجام شود که فاصله حقوقی میان سطوح مختلف شغلی به حداقل برسد. اجرای دقیق این مقررات، به ویژه در شرایط اقتصادی حساس، نقشی تعیین کننده در ارتقای رفاه کارگران و حفظ انگیزه و بهره وری آنان ایفا می کند و نشان دهنده رویکردی هوشمندانه و پایدار در سیاست های دستمزدی کشور است.

ارتقاء قدرت خرید کارگران

مصوبه مزدی ۱۴۰۵، در مقایسه با مصوبات سال های گذشته شورای عالی کار، تحولی معنا دار در جهت پاسخگویی به نیازهای واقعی زندگی کارگران به ویژه حداقل بگیران زیر خط فقر ایجاد کرده است. با وجود شرایط بحرانی و جنگی، اعضای شورا توانستند با تدبیر و تعامل مثبت، حداقل مزد را به میزان ۶۰ درصد افزایش دهند و کمک هزینه مسکن را از ۹۰۰ هزار تومان به ۳ میلیون تومان برسانند. این اقدام، نه تنها قدرت خرید کارگران را بهبود می بخشد، بلکه پیامی روشن درباره توجه عملی به دشواری های زندگی آنان ارسال می کند.

علاوه بر افزایش قابل توجه پایه مزد، مصوبه مزدی امسال، امکان «ترمیم مزد» در میانه سال را نیز در نظر گرفته است؛ بند مکتوبی که شورای عالی کار را موظف می کند تا پایان شهریور ماه سال آینده، شاخص های مزدی و حداقل مزد را دوباره بررسی کرده و در صورت لزوم افزایش دهد. علی خدایی، عضو کارگری شورا، توضیح می دهد که این بند مهلت قانونی برای برگزاری جلسات پیش از نیمه سال را فراهم می کند و می تواند زمینه ترمیم آیتم هایی مانند بن کارگری و کمک هزینه مسکن را پیش از پایان شهریور مهیا سازد.

این اقدام، حتی اگر برخی فعالان کارگری خواستار ترمیم پایه مزد پیش از نیمه دوم سال بودند، یک گام بی سابقه در جهت بهبود معیشت کارگران محسوب می شود. بازنگری در آیتم های جانبی، هماهنگی دریافتی کارگران با تغییرات تورم و گرانی های نیمه نخست سال را امکان پذیر می سازد و از کاهش اثرات مثبت افزایش ۶۰ درصدی حداقل دستمزد جلوگیری می کند.

از نگاه کارگران، حتی ثابت ماندن بن کارگری نیز به واسطه بند ترمیمی در مصوبه، فرصت افزایش در میانه سال را داراست و این به معنی حفظ و ارتقای نسبی قدرت خرید خانوارهاست. خدایی در این زمینه می گوید: «مهم نیست افزایش در کدام بخش اعمال شود، مهم این است که اثر آن بر سبد مصرف خانوار ملموس باشد».

ترمیم مزد و بخش های جانبی

مصوبه مزدی ۱۴۰۵، ضمن ارتقای پایه دستمزد و کمک هزینه مسکن، به ترمیم سایر بخش های مزدی نیز توجه ویژه دارد. شورای عالی کار، با تدوین مکانیزم بازنگری در بخش های جانبی مانند بن کارگری، امکان جبران بخشی از کاهش قدرت خرید ناشی از تورم و گرانی های غیرمنتظره را فراهم کرده است. این تدبیر، با وجود شرایط اقتصادی نامطمئن و پیچیده، گامی عملی و بی سابقه برای حفاظت از معیشت کارگران محسوب می شود.

امکان بازنگری میانه سال، ضمن هماهنگی دریافتی ها با شرایط تورمی، به کارگران این اطمینان را می دهد که تغییرات اقتصادی، تأثیر منفی بلندمدت بر قدرت خرید آنان نخواهد داشت. علی خدایی با اشاره به اهمیت این بند، توضیح می دهد: «حتی اگر افزایش در بن کارگری یا مزایای جانبی اعمال شود، نتیجه آن افزایش واقعی قدرت خرید خانوارها خواهد بود و از این منظر، اقدام شورای عالی کار یک سیاست کاملاً مدبرانه و عملیاتی است».

نکته قابل توجه این است که مصوبه مزدی ۱۴۰۵، با حفظ بن کارگری و امکان افزایش آن در طول سال، مرز بین حداقل بگیران و سایر کارگران را کاهش داده و عدالت نسبی در پرداخت ها را تقویت می کند. این اقدام، علاوه بر حمایت از معیشت کارگران، به تثبیت ثبات اجتماعی و کاهش فشار اقتصادی در شرایط بحرانی کمک می کند و نشان می دهد که تصمیم گیران سه جانبه توانسته اند با هوشمندی و تدبیر، سیاست های دستمزدی را همسو با واقعیت های اقتصادی و اجتماعی کشور طراحی کنند.

یادداشت

O P I N I O N

مجید رحمتی

عضویت مدیره کانون هماهنگی شوراهای اسلامی کار تهران

کارگران بیکار و حمایت دولت

در شرایط جنگی، دولت باید حمایت صددرصدی و فوری از کارگران کشور را در دستور کار قرار دهد؛ زیرا استمرار تولید، خدمات رسانی و تأمین نیازهای اساسی جامعه بدون امنیت شغلی و معیشتی نیروی کار امکان پذیر نیست. کارگران باید با آسودگی خاطر در محیط کار حاضر شوند و بدانند که دولت در این وضعیت خطیر پشتوانه واقعی آنان است تا چرخه کار و تولید در کشور متوقف نشود. صیانت از نیروی کار، به ویژه در بخش تولید، در چنین شرایطی اهمیت مضاعف دارد. از یک سو دشمن می کوشد با اخلال در زنجیره تأمین، دسترسی مردم به کالاهای ضروری را مختل کند و از سوی دیگر واحدهای صنعتی و تولیدی کشور، عملاً در معرض تهدید مستقیم حملات دشمن قرار دارند. کارگران بخش خصوصی و تولیدکنندگان بزرگ کشور که عمدتاً تحت پوشش بیمه تأمین اجتماعی هستند، ممکن است هر لحظه هدف حملات موشکی یا عملیات تخریبی قرار گیرند؛ وضعیتی که ضرورت حمایت های ویژه از این قشر را بیش از پیش آشکار می کند. حملات اخیر به برخی واحدهای صنعتی کشور نیز نشان داد که کارگران در عمل در خطر مقدم خطر قرار دارند. هدف قرار گرفتن بخش هایی از صنایع فولادی، سیمانی، دارویی و همچنین تأسیسات پتروشیمی در جنوب کشور گواه آن است که محیط های کاری کارگران از تهدیدات جنگی مصون نیست. در چنین شرایطی منطقی است هرگونه مزایا و فوق العاده هایی که دولت برای کارکنان دستگاه های دولتی در وضعیت جنگی در نظر می گیرد، برای کارگران بخش خصوصی نیز پیش بینی و پرداخت شود. با این حال، شواهد نشان می دهد بسیاری از کارگران به دلیل ماهیت موقت قرارداد های کاری خود، با خطر تعدیل نیرو مواجه شده یا باغیان شغل خود را از دست داده اند.

مصوبه جدید مزدی، با لحاظ بن کارگری و کمک هزینه مسکن، نوید مثبت نسبی اقتصادی و تقویت رفاه اجتماعی را برای میلیون ها کارگر و خانواده آنان می دهد

مصوبه جدید مزدی، با لحاظ بن کارگری و کمک هزینه مسکن، نوید مثبت نسبی اقتصادی و تقویت رفاه اجتماعی را برای میلیون ها کارگر و خانواده آنان می دهد

روشن آن موضوع مزایای مزدی کارگران است. در مصوبه شورای عالی کار برای سال ۱۴۰۵، بخش قابل توجهی از افزایش حداقل مزد به افزایش حق مسکن اختصاص دارد؛ مزیتی که پرداخت آن الزامی است. با این حال، دولت با گذشت بیش از دو هفته از آغاز سال هنوز مصوبه افزایش بیش از ۲ میلیون تومانی حق مسکن را در هیأت وزیران ابلاغ نکرده است. در صورت تداوم این تأخیر، کارگران عملاً در حقوق فروردین ماه از این افزایش محروم خواهند شد. وقتی حتی اجرای حقوق قانونی کارگران با تعلل مواجه است، انتظار حمایت های گسترده تر در شرایط جنگی نیز باز تردید روبه رو می شود. همزمان گزارش ها از افزایش درخواست استفاده از بیمه بیکاری حکایت دارد. در چنین وضعیتی دولت باید حتی به بهای افزایش هزینه های مالی، با اعطای تسهیلات و وام های حمایتی به کارفرمایان آسیب دیده از جنگ، از تعطیلی واحدهای تولیدی و بیکاری کارگران جلوگیری کند. در حالی که برخی نهادها مانند شهرداری ها برای بازسازی واحدهای تخریب شده اقداماتی انجام داده اند، هنوز نشانه روشنی از برنامه حمایتی وزارت صمت دیده نمی شود.